

Veiledning pensjonsforutsetninger

Norsk RegnskapsStiftelse (NRS) gir to ganger i året ut en veiledning over de forutsetninger som bør legges til grunn for målingen av pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene i en ytelsesbasert pensjonsordning.

Foretak som har en ytelsesbasert pensjonsordning, har en forpliktelse til å yte et nærmere definert pensjonsbeløp til den ansatte. Denne forpliktelsen skal balanseføres (unntak for små foretak). Hvis ordningen er dekket gjennom et forsikringsselskap eller i en egen pensjonskasse, er det satt av pensjonsmidler til å dekke de framtidige forpliktelsene. Disse midlene skal også balanseføres, og det er nettobeløpet som tas inn i balansen.

Veiledende pensjonsforutsetninger per 31. august 2011

Måling av pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene skal som hovedregel gjennomføres på balansedagen. Men av praktiske hensyn er det tillatt å gjøre beregningen, basert på grunnlagsdata og forutsetninger på et tidligere tidspunkt. Det kan derfor foretas en aktuarberegning med utgangspunkt i veiledende pensjonsforutsetninger per 31. august 2011. Disse framgår av tabellen nedenfor.

Hvis det skjer endringer i grunnlagsdata eller forutsetninger fram til balansedagen som påvirker den bereg-

nede forpliktelsen i vesentlig grad, skal det foretas en oppdatert beregning. Man bør derfor gjøre en ny vurdering når beregningsforutsetningene per 31. desember 2011 foreligger.

Endringer i pensjonsforutsetninger og effekt på årsregnskapet

Selv forholdsvis små avvik i enkelte forutsetninger kan føre til betydelig forskjell i forpliktelsene. Det gjelder i særlig grad diskonteringsrenten. Den veiledende diskonteringsrenten per 31.08.2011 er fastsatt til 3,9 % inkludert risikopåslaget. Det er en betydelig reduksjon sammenlignet med

diskonteringsrenten per 31.12.2010 som var satt til 4,6 %. En reduksjon i diskonteringsrenten fører til økning av brutto pensjonsforpliktelse, og den delen av økningen som relaterer seg til forpliktelsen 01.01.2011 fremkommer som estimatavvik. Regnskapsreglene tillater at estimatavvikene inkluderes i pensjonsforpliktelsen i balansen og fordeles over tid. Økningen i brutto pensjonsforpliktelse påvirker derfor ikke den balanseførte nettoforpliktelsen, men pensjonsnoten viser at det ofte er en vesentlig forskjell mellom den beregnede og den balanseførte pensjonsforpliktelsen. Pensjonskostnaden for 2011 påvirkes heller ikke, fordi denne beregnes på grunnlag av fjorårets tall. Det samme gjelder årets resultatføring av estimatavvik som beregnes med utgangspunkt i de estimatavvikene som forelå ved årets begynnelse. Pensjonskostnaden for 2012 vil imidlertid bli høyere, fordi nåverdien av årets opp-tjente rettigheter vil øke på grunn av den reduserte diskonteringsrenten.

VEILEDENDE PENSJONSFORUTSETNINGER	31.08.2011	31.12.2010
› Gjennomsnittlig diskonteringsrente	3,3 %	(4,0 %)
› Risikopåslag (for foretak som bruker NRS 6)	0,6 %	(0,6 %)
› Avkastning på pensjonsmidlene	4,8 %	(5,4 %)
› Gjennomsnittlig lønnsvekst (inkl. karrieretillegg)	4,0 %	(4,0 %)
› G-regulering	3,75 %	(3,75 %)
› Pensjonsregulering (minimum) (maksimum tilsvarer G-reguleringen)	0,7 %	(1,3 %)

Forutsetningene tar utgangspunkt i et norsk foretak med ansatte som i gjennomsnitt er i begynnelsen av førtiårene, en vektet varighet på forpliktelsen på rundt 25 år og gjennomsnittlig årslønn (pensjonsgrunnlag) på 300.000-400.000.

Vi ønsker alle våre samarbeidspartnere en god jul og et godt nytt år!

Årsoppgjøret – prosessen fra bokføring til endelig årsregnskap

Tidspunktet for årsoppgjøret nærmer seg, men hva betyr det? Årsoppgjøret er den prosessen som leder frem til avleggelse av årsregnskap. Innholdet i prosessen og hvilke krav som må følges, avhenger blant annet av størrelsen på selskapet.

Regnskapsplikt og bokføringsplikt

Plikten til å utarbeide årsregnskap og årsberetning gjelder alle virksomheter som er underlagt regnskapsplikt. Regnskapsplikten er etter regnskapsloven § 1-2 knyttet til organisasjonsform, og omfatter i hovedsak alle selskapsformer inkludert stiftelser og en del foreninger. De viktigste unntakene fra regnskapsplikten er gitt for deltakerlignede selskap med mindre enn fem deltakere (hvor ingen kan være juridisk person med begrenset ansvar, f.eks et aksjeselskap), mindre enn fem ansatte og mindre enn fem millioner i omsetning og for enkeltpersonforetak med grense på 20 millioner i omsetning og 20 ansatte. For advokater, revisorer, regnskapsførere og

eiendomsめglere (virksomheter underlagt tilsyn) gjelder dog regnskapsplikten uavhengig av størrelse og selskapsform.

Alle som har regnskapsplikt etter regnskapsloven, har bokføringsplikt etter bokføringsloven. Det samme gjelder dem som har plikt til å levere næringsoppgave. Organisasjoner som ikke er regnskapspliktige eller driver avgiftspliktig eller skattepliktig virksomhet, omfattes ikke av bokføringsplikten selv om de har ansatte og betaler lønn, skattetrekk og arbeidsgiveravgift.

Krav til bokføringshyppighet

Bokføringslovens hovedregel gir krav om at bokføring skal skje så ofte som virksomhetens og transaksjonenes art

og omfang tilsier. Følgende minstekrav gjelder:

- › Hver annen måned for foretak som har to-månedlige terminoppgaver for merverdiavgift
- › Hver fjerde måned for avgiftspliktige som leverer årsoppgave for merverdiavgift, og bokføringspliktige som ikke er avgiftspliktige
- › Én gang i året for bokføringspliktige som har færre enn 300 bilag

Regnskapspliktens innhold

Regnskapsplikten omfatter plikt til å utarbeide årsregnskap. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling (unntak for små foretak) og noter. I tillegg skal det utarbeides årsberetning.

Hovedregelen er at løpende registrering skal skje i norske kroner og at årsregnskapet og årsberetningen skal være på norsk. Dette følger av regnskapsloven. Loven åpner imidlertid for at det kan søkes Skattedirektoratet om dispensasjon, men mange foretak velger i stedet å utarbeide en oversatt tilleggsversjon for informasjonsformål.

For virksomheter som har mesteparten av sin aktivitet internasjonalt, kan såkalt funksjonell valuta brukes både til løpende registrering og i årsregnskapet. Dette vil typisk gjelde innen olje og shipping, hvor USD normalt er felles valuta for bransjen.

Regnskapsår

Regnskapsåret skal som hovedregel følge kalenderåret. Regnskapspliktige som er filial eller datterselskap av utenlandsk foretak, kan benytte et regnskapsår som ikke følger kalenderåret, hvis det utenlandske foretaket har et avvikende regnskapsår. Loven gir en generell adgang til å benytte avvikende regnskapsår hvis dette på grunn av sesongmessig virksomhet øker årsregnskapets informasjonsverdi. Kravet er at den vesentligste delen av den sesongmessige aktiviteten finner sted innenfor en periode på inntil seks måneder og strekker seg over et årsskifte. Eksem-

pler på dette er vinteraktiviteter som drift av skitrekk. Det er i disse tilfellene ikke nødvendig å søke, men det må gis begrunnelse samt informasjon til Regnskapsregisteret om at avvikende regnskapsår legges til grunn.

Første og siste regnskapsår (stiftelse og avvikling) kan være kortere eller lengre enn kalenderåret, men ikke lengre enn 18 måneder. Ligningspapirene må sendes inn per 31.12. i stiftelsesåret, uavhengig av valgt regnskapsperiode.

Avleggelse av årsregnskap - differensiering

Det er i regnskapsloven lagt opp til en differensiering når det gjelder kravene til regnskapsavleggelse, og det er størrelsen på selskapet som avgjør hvilke regler som skal legges til grunn. Det skilles mellom små, store og øvrige foretak.

Små foretak er regnskapspliktige foretak som etter de to siste regnskapsårene oppfyller to av følgende vilkår:

- › Har mindre enn 70 MNOK i salgsinntekt
- › Har mindre enn 35 MNOK i balanse-sum
- › Har færre enn 50 årsverk

Disse foretakene kan bruke forenklete regnskapsregler når det gjelder enkelte av de grunnleggende regnskapsprinsippene, vurderingsreglene, notekravene og årsberetning. De har ikke krav om kontantstrømoppstilling, og har ikke plikt til å utarbeide konsernregnskap hvis konsernet som helhet kommer inn under definisjonen.

Store foretak omfatter allmennaksjeselskaper og regnskapspliktige hvis aksjer, andeler, obligasjoner eller grunnfondsbevis noteres på børs. For disse foretakene betyr differensieringen i hovedsak en viss utvidelse av notekravene i forhold til de generelle bestemmelsene. Denne utvidelsen gjelder ikke foretak som følger IFRS-regelverket.

De foretakene som ikke faller inn under definisjonen av små eller store foretak, betegner vi som øvrige foretak. Disse foretakene følger de ordinære norske regnskapsreglene.

Krav til dokumentasjon av balansen

Ved utarbeidelse av årsregnskap skal det foreligge dokumentasjon for alle balanseposter med mindre de er ubetydelige. For bokføringspliktige som ikke har regnskapsplikt, er kravet knyttet til

postene i næringsoppgaven. Formålet er å få bekreftet at eiendeler, egenkapital og gjeld er fullstendig presentert, eksisterer og tilhører foretaket. Kravet til dokumentasjon gjelder også balanseposter hvor den opprinnelige bokføringen ligger flere år tilbake i tid.

Alle balansepostene er i utgangspunktet dokumentert gjennom bokføringsgrunnlaget, men i forbindelse med regnskapsavleggelsen skal flere poster vurderes med tanke på behov for nedskrivning til virkelig verdi. Slike vurderinger omfatter for eksempel

- › Tap på kundefordringer
- › Ukurans i varelager
- › Langsiktige investeringer
- › Fullføringsgrad anleggskontrakter
- › Garantiforpliktelser

For de balansepostene hvor det foretas nedskrivning eller avsetning, skal dokumentasjonen minst omfatte opplysninger om beregningsmetode og de forutsetninger som beregningen bygger på. I tillegg foreligger det konkrete krav til dokumentasjon av varelager, bankinnskudd, lånegjeld, kontanter og finansielle instrumenter som er registrert i et verdipapirregister.

Tidsfrister for årsregnskapet

Det er generalforsamlingen som skal fastsette selskapets årsregnskap og årsberetning. Aksjelovens krav er at generalforsamling skal avholdes innen seks måneder etter balansedagen, dvs. normalt innen 30. juni.

For kommandittselskap, skal regnskapet etter loven «forelegges selskapsmøtet for behandling» innen 30. april, men i praksis gjelder seks månedersfristen som for øvrige deltakerlignede selskap og aksjeselskaper. Advokatvirksomheter har en særskilt rapportering til Tilsynsrådet for advokatvirksomhet innen 30. april. Dette medfører at de må ha sitt regnskap ferdig behandlet og revisorgodkjent innen denne datoen.

Årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning skal oversendes Regnskapsregisteret i Brønnøysund senest en måned etter at årsregnskapet ble fastsatt, men må senest være avsendt 31. juli. Innsendingsfristen utsettes ytterligere en måned ved elektronisk innsendelse via Altinn. Forsinket innlevering medfører gebyr med maksimalt kr 44 720 (26 uker).

.....
Tekst: Mona Gaaserud
.....

Mona Gaaserud

Mona er senior associate og har vært ansatt hos RSM Hasner siden januar 2006. Hun har gjennomført høyere revisorstudium og er siviløkonom MBA. Mona har ansvar for planleggingen og gjennomføring av revisjonen for mange av våre oppdrag. I tillegg til bred erfaring fra ulike bransjer og alternative selskapsformer har Mona i tillegg spisskompetanse innenfor advokatvirksomhet.

RSM Hasner

RSM Hasner er en totalleverandør av revisjonstjenester samt økonomisk og skattemessig rådgivning. Selskapet har mer enn 60 års erfaring fra det norske markedet. Selskapet er medlem i RSM International, en verdensomspennende organisasjon av uavhengige revisjons- og rådgivningsselskaper med ambisjoner om å være nummer én på det internasjonale SMB markedet.

Vi legger vekt på rask og personlig service - kombinert med høy kompetanse.

Tidligere utgaver av «RSM Hasner informerer» ligger på:
www.rsmhasner.no

Nærstående parter – krav til opplysninger i note

Fra regnskapsåret 2011 skal det gis opplysninger om vesentlige transaksjoner med nærstående parter (regnskapsloven § 7-30b). Kravet gjelder ikke for små foretak.

Regnskapsloven har allerede en rekke konkrete krav til opplysninger om nærstående parter. Nytt for 2011 er rskl. § 7-30b hvor det fremkommer at det nå skal opplyses om vesentlige transaksjoner mellom nærstående parter. Hvem som omfattes av begrepet fremgår av regnskapsforskriften av 07.09.2006 nr. 1062 § 7-30b-1.

Hvem er nærstående parter

Bestemmelsen er meget omfattende og omhandler både direkte og indirekte kontroll, og omtalen nedenfor er bare eksempler på hvilke tilfeller som kommer inn under begrepet nærstående parter. Det er derfor viktig at man setter seg inn i bestemmelsens ordlyd for å kunne bedømme de konkrete tilfellene. Lov- og forskriftsteksten er lagt ut på vår hjemmeside.

Alle konsernselskaper rammes av definisjonen, i tillegg til alle eiere som har en betydelig innflytelse over foretaket. Også selskap som indirekte har betydelig innflytelse eller felles kontroll over foretaket vil omfattes av definisjonen, dette gjelder for eksempel alle konsernselskaper i en betydelig eiers konsernstruktur.

Alle styremedlemmer, ledende ansatte og deres nære familiemedlemmer vil være nærstående parter til et foretak. Også nære familiemedlemmer av personlige investorer med betydelig innflytelse i foretaket vil være nærstående parter.

Vesentlige transaksjoner

Det skal gis opplysninger om vesentlige transaksjoner. Både størrelse og art kan være avgjørende faktorer for om en opplysning er vesentlig eller ikke. Det fremgår av forarbeidene at vesentlighet skal vurderes ut fra om opplysningene kan påvirke økonomiske beslutninger som tas av regnskapsbrukerne, på grunnlag av finansregnskapet.

Unntak fra opplysningsplikten

Det følger direkte av lovbestemmelsen at man i konsernregnskapet kan unnlate å informere om transaksjoner mellom konsoliderte foretak. Det er også gitt unntak for transaksjoner mellom heleide konsoliderte foretak i deres selskapsregnskaper. Sistnevnte unntak gjelder bare for foretak som er unntatt fra dokumentasjonsplikten i henhold til ligningsloven § 4-12 andre ledd.

Hvilke opplysninger skal gis

Opplysningene skal omfatte transaksjonenes beløp, en beskrivelse av hva

slags forhold det er mellom foretaket og den nærstående parten, samt andre opplysninger om transaksjonen som er nødvendige for å forstå den regnskapspliktiges og konsernets stilling. Opplysninger om individuelle transaksjoner kan grupperes etter typen av transaksjoner, så lenge særskilte opplysninger ikke er nødvendige for å forstå virkningene av transaksjonene for den regnskapspliktiges og konsernets stilling. Slike transaksjoner kan for eksempel være varekjøp og varesalg der hver transaksjon ikke er vesentlig.

Eksempel på noteopplysning (ikke uttømmende)

Noteopplysningene kan presenteres på følgende måte:

Note xx Transaksjoner med nærstående parter

Selskapet er kontrollert av Ole Olsen som eier 100 % av selskapets aksjer.

SELSKAPETS TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER:	2011
Salg av varer: › Tilknyttede selskaper	3 500 000
Salg av tjenester: › Nære familiemedlemmer av kontrollerende eier	250 000
Sum salg av varer og tjenester	3 750 000
Varer til nærstående parter er solgt til samme priser og vilkår som benyttes ovenfor eksterne tredjepart. Tjenester til nærstående parter er solgt til kostpris pluss beregnet fortjeneste på 15 % til 30 %.	
Kjøp av varer: › Tilknyttede selskaper	650 000
Kjøp av tjenester: › Foretak kontrollert av ledende ansatt	875 000
Sum kjøp av varer og tjenester	1 525 000

Varer og tjenester kjøpes fra tilknyttede selskaper og et foretak kontrollert av en ledende ansatt til markedsmessige vilkår. Foretaket kontrollert av en ledende ansatt eies av Hans Hansen.

Vi anbefaler at det så snart som mulig foretas en kartlegging og vurdering av hvem som er foretakets nærstående parter og hvilke transaksjoner som omfattes av kravet.

Postadresse:
RSM Hasner AS
Vollsveien 13 C
1366 Lysaker

Besøksadresse:
Granfos Næringspark
Vollsveien 13, Bygg C
1366 Lysaker

E-post:
rsmhasner@rsmhasner.no

Hjemmesider:
www.rsmhasner.no
www.rsmi.com

Telefon: +47 67 52 88 00
Fax: +47 67 59 04 30
Revisornr./Foretaksnr.:
982 316 588 MVA